

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

S p i o n e n.

 Lördagen, den 26 Maji, 1770.

Slutet af N:o 19.

Genteligen äro ock tilfällen wid offentliga examina at så å daga lägga prof af små insigter. Fara för at då blifwa utskämde, och åtrå at blifwa flytte i publice Scholar är driffjadren hos barnen til en anständig ambition, flit och inbördes täflan om förträdet både i bokliga konster och dygder, som saknas under information hemma i husen. Utan twiswel hafwa oswannämnda omständigheter ansenligen bidraget därtill, at publice läroställen i alla tider, ja ock hos hedningar, warer i stort anseende. Och jag tror, at en wäl hållen Schola, skulle mer gagna Götheborg, än Assambleer; ehuruwål det ena ej uphåfwer det andra, utan det står hwar ock en fritt (NB. som naturlig människja betraktad) at arbeta eller roa sig, at upföda sina barn til arbete eller til wäl lustige nögen.

Man inwänder wäl, at barnen i de publice Scholar, under fleras sammanwistande, hafwa

F

mer

mer tillfälle at lära och utöfwa ofeder, än under privat underwifning. Men så litet kan man öf frångå, at barnsligheter både under publik och privat information få inom wiffa gränfor med tålmod öfwerfes, och på båda ställen fordros mycken försigtighet til at så anföra dem, at de småningom och oförmårkt böjas til något allwar- samt och godt, hwarom äfwen och i synnerhet Förälldrarne selswa böra sorgfälligt wintägga sig; om de willa sina barn wäl i framtiden. Des utom fruktar man; at Götheborg så wäl som andra orter, kan framwisa flere, som genom en flemmig, yppig eller wällustig upfostran hemma i Förälldrarnes hus blifwet bortskände, kanske för all sin tid; än sådana, som i publike Scholar insupet ofeder til sin tids olycka. Desse senare äro wäl fadelige i det männifliga samhället; men de förre långt mer; emedan de merendels umgås med den allmänna wälfärdén, som nöte- masten med sit lilla förråd.

Korteligen: så wäl nyttan af en wäl hållen Schola, som skadan af des wanförfel, kan gan- ska lätt ses. Skada, at Götheborgs Schola Pal hafwa mist en så ansenlig del af allmänhe- tens förtroende; hwaraf ej annat kan, än härö- ra, en däremot swarande saknad af den fördel, som är publiko ämnad genom des inrättning och widmagt hållande.

Här synes intet annat hjelpmedel, än de gamle Schola- betjenternes befordran, samt muntre, och driwande Måns tillsärjande i deras ställen, hwilke genom

genom et, under hopp om tidig befordran, tråget och oförtrutet arbete, åter kunde sætta werket i bättra gång och mera anseende, samt betaga hwar och en, mindre anständige tankar, om Scholan och des skötsel. Låt wara at Betjenterne hugnades med tilökning på lönerna; så kunde likwål den aldrig tilræckeligen håsra den ledsnad, som et alt för mångårigt Scholå-arbete, naturligt wis, förer med sig; så framt man intet år besknnerligen utrustad med lust och hålsa, i hwilket fall man ändå blir det Allmänna eller Scholan til last i ålderdomen, hwilket kunde förekommas genom en någorlunda tidig befordran.

Et länge stillastående watten blir osmakeligt, och ingen drickef där af, om han kan få annat; lika som hela kroppen har känning och skada af, om blöden ståcker sig i en ledamot: som en kådja mist sin styrka, så snart en led är bråklig; och som et ur-werk wisar galet så snart et hjul fått skada; så har och et publikt Scholå-werk, som består af flere lärare, af hwilke barnen flyttningsoch classe-wis underwisas, mist sin råtta activite och gång, så snart en ende lärare, antingen af ledsnad, eller trångande nöd och fattigdom, är försummelig och mister Allmänhetens förtroende.

Saken behöfwer ju ej annat bewis, än Rikets Grundlagar, i hwilka Scholå-betjenters tidiga befordran är uttryckel. utsatt som det aldrabästa och säkraste medel til wthmånande af Scholå-werkens tilbörliga skötsel. Uti Kongl. Maj:ts Aller-nådigsta Scholå-ordning af den 4 Febr. 1724,

Cap. 4, § 1. Lyda orden så: „Emedan Gymnasii och Scholå-betjente hafwa et tråget arbete; så är Kongl. Maj:ts Nådige wilje och befallning, at Biskoparne och Consistorierna låta deras befordran wara sig om hjertat, så at de i rättan tid, äminstone inom 7 eller 8 år blifwa utur ofet släppte, och försedde med sådane lågenheter i Stiftet, som kunna swara emot hwars och ens förtjenst; emedan et år uti deras mödosamma syssla bör räknas emot en annans två; på det at de som wid Informations-werket arbeta, all rättwisa se må, och de med så mycket större lust göra sitt ämbete, och andre unge och duglige ämnen intet afsträckas ifrån et arbete, som hafwer mycken möda med sig, men ringa wedergålning.“ Jäm- för Prästerskapets Privil. den 16 October 1723, § 2 och § 16. m. m.

I anledning här af, skulle man wäl nästan aldrig kunna wänta något Scholå-werks wän- skötsel igenom Scholå-betjenternes försena befor- dran; (aldräminst i Götheborgs Stift, som i detta fallet tyks wara det lyckeligaste i hela Riket, emedan nästan två tredjedelar Pastorater äro Regale) ty Högwördiga Domcapitlen hafwa i kraft af anförda lagsens rum fria händer til mer- terade Scholå-betjentes föresläende til befordran. Och då ej så mycket de föreslagnes meriter, som fast mera Scholå-werkets ansenliga skada af de- ras för mångåriga wistande därwid, i underdå- nighet föredrages Hans Maj:t såsom Högsta Stå- let til deras befordran; så kan man aldrig twifla,
at

at ju Hans Maj:it Allernådigst considererar en så öm och angelägen sak.

Detta oförgripeliga yttrande om Götheborgs Scholas tilstånd har jag vågat lägga för Allmänhetens ögon; önsfande af alt hjerta, at snart få se en florerande Schola där af; hwartil Schola-rummets reparatjon inom-wägges torde och til en början wara så nödig som tjenlig.

Förblifwer

Sakmodig Götheborgare.

Kyrko-tidningar.

I Tyska Församlingen födde 2 barn. Döde Madame Anna Greta Spång, född Jurgensen, 53 år, och Madame Anna Greta Rejmers, född Beckman, 43 år gammal.

Den 27 Junii nästkommande årnar Consistorium uprätta behörigt Förslag til den Communi-straturen, som, med Hans Kongl. Maj:its Allernådigsta tilstånd, kommer at jinrättas i Thorslanda Gåll.

Förslaget til Eldsbergs Pastorat är af Kongl. Maj:it i Nåder fastställdt. Prof. Predikanterne äro Collega Schola i Saholm, Herr Leonh. Willh. Ullgren, Communist. i Skredswik, Herr Chr. Böcker och Consistorii Amanuensen Herr Olof Lindman. Första Prof. Predikan sker Hel. Tre-faldighets Söndag. Walet är utsatt til den 15 Julii nästkommande, och skal förrättas af Contr. Prosten, Herr Carl G. Siggell.

Den 20 Junii nästkommande uprättas Förslaget til Kalls Sacellanie, hwartil Adj. Herr And. Wallmarck sig, såsom sökande redan anmält.

Til Dwisle Sacellanie, som uprättas den 13 Junii, äro Adjuncterne, Herrar Pet. Kam, Lars Liberg, Pet. Gisedda, Zach. Palmboom och Ad. Sjöblom redan sökande.

Falkenbergs Pådagogie söka Adjunct. H. And. Agrell, A. Sev. Bonander och A. Strömborg.

För det hederliga och benägna sammanskott, som alla denna Stadens Församlingar hafwa gjort til Collegerna här wid Cathedral Scholan, då de twänne af Hans Kongl. Maj:t dem i Nåder tillsagne Collecter insamlades, får jag, å egne och mine Medbröders wagnar, härmed aflåga en ödmjuk och wördsam tackfägelse. Jag bör ock icke, wid detta tillfälle, lemna orördt, at jag, för min enskilda del, är af denna Stadens Förnämne och Hederwårde Jernwänare, dem i sonnerhet en djup wördnad och tacksam erkänsko skyldig, som icke allenast wid de omwörde insamlade Collecter, utan ock wid andra tillfällen sin gunst och kärlek på et beshynnerligt sätt mig röna låtet.

S. Commenius.

Rundgöresser.

Förteckning öfwer aflidne Handelsmannen Herr George Bsellendens Boksamling som här i Götheborg kommer at försäljas i des hus wid wästra Hamnen den 3 nästkommande Julii, år af Trycket utkommen och nu afhentat på Contoivet gratis.

Den

Herrar Creditorerne uti Herr Johan Bagges P:sons massa behagade den 29 nästkommande Maji, eller nästa Tisdag, kl. 10 före middagen, sammantråda på Lång-kamaren, af med des Herrar Curatorer uti en angelägen sak öfwerläggga.

Natten imellan den 16 och 17 dennes blefwo ur Herr Joh. Henr. Leidis brunn, på Krono-Magasinsgatan, pumpskön ur pumpen, järnstången, och wippen med särn beslagen bortstulne. At sådant kan ske under ögonen på en granshynt Konungens wakt är obegripeligt. Dens beswär skal hederligen förskyllas, som angifwer wåldswerkaren.

Uti en Ärlig Mans hus på stora Hamnegatan äro bortstulne: en syrfantig silfwer-siusdosa förgylt, märkt med inbundit namn J. B. på låcket och frans omkring, samt en manchette. Fjorta med knappar uti; den ena infattad med röd, den andra med hwit sten, och den tredje en silfwer länknapp.

Följande Exemplar, nedfånne från Stockholm, finnas på Stråbe:sko Boktryckeriet: nämligen: Bref til Konungen i England, ifrån Auctoren til Weckö-strifsten Junius, kostar 10 öre Smt. Mathematiskt försök til förswär af den, genom någre Lagkloke, Wanskapade Swea Rikes Regerings-forme, kostar 10 öre dito. Påminnelser wid 1765 och 1769 års trykte Handlingar om Lagarnes Werkställighet, samt Partiers, osäkerhets och Corruptioners ursprung, kostar 4 öre dito. Af Sommar- och Winter-Nögen, samt Pelidors och Carites Kärleks-Händelser, äro ännu någre Exemplar öfrige.

Rättelse: I Spionen N:o 19 sidan 149, raden 16, står: Åran läs: åren.

